

LUPI PROTOSPATARII CHRONICON.

ACCEDUNT

ANNALES BARENSES.

(Edidit novissime D. PERTZ, *Monumenta Germaniæ historica*, Script. tom. V, pag. 51.)

ADMONITIO.

ycli decennovennales in Ecclesia Barensi adnotationibus aucti compluribus opusculis inde derivatis originem dederunt. Habemus enim Annales Barenses, quos ex codice 1) Vaticano inter Urbinates n. 983 signato et circa annum 1490 scripto ope Nicolai Aloysiæ descriptos Muratorius *Antiquitatum*, t. I sub titulo Chronici Barensis (1) primus evulgavit, nosque jam opere V. Cl. D. Heyse Ph. doctoris cum codice collatos multo emendatiores sistimus. Qua in re usi sumus præterea 2) C. regio Matritensi V. 83, membranaceo, sæc. xv, qui magnam Annalium nostrorum partem Chronico Lupi Protospatarii illatum in linguam Italiam convertit, atque ex codice vetustiore, Urbinatis fonte, derivatus est; qui quo fato Matritum pervenerit si nescitur, id saltem constat eum antea in Italia descriptum fuisse, prout in codice Lupi apud ducem Andriæ olim asservato factum videtur (2). Complures etiam notitiæ in 3) Chronicon quod sub ignoti Barensis nomine a Peregrinio primum editum est emanarunt (3).— Ultimam Annalium partem circa annos 1040-1043 adjectam fuisse, facile credas.

Annalibus Barensibus usus est etiam auctor Chronici quod sub Lupi Barensis Protospatæ nomine inde a sæculo xvii laudatur. Ediderat id Antonius Caracciolus in *Chronologis* quatuor Neapoli a. 1626 evulgatis, p. 93, ex apographo codicis Urbinatis male confecto, adhibita versione Itala ducis Andriæ; cujus editionem Muratorius (4), Burmannus (5), Carusius (6) et Pratillus (7) repetiverunt. Auctor quisquis fuerit — nam Lupi nomen codicum nullus profitetur (8) — patria Barensis, cyclis antiquis et Annalibus supra laudatis (9) usus, exeunte sæculo xi, fortasse annis 1082-1090, scripsisse videtur, nisi etiam annorum 1091-1102 historiam ei potius quam continuatori cuidam Materensi attribuas. Fontibus aut minus accuratis usus aut bonis abusus est, siquidem e. g. Ottonis I victoriam de Ungris anno 945, Ottonis II pugnam cum Sarra- cenis anno 981, Ottonis III obitum anno 1000 tribuit, loco Heinrici III Cononem, pro Wilhelmo I Conquestore Robertum scribit. Annum nonnunquam cum Salernitanis ab Incarnatione Domini d. 25 Martii inchoat (10).

Novam operis recensionem subsidiis compluribus in rem nostram collatis instituere licuit, quorum primum locum obtinet.

1) C. Vaticanus inter Urbinates n. 983, supra laudatus, circa a. 1490 exaratus, quem in usus nostros cum editis contulit cl. Heyse Ph. D. (11). Ad quem proxime accedit versio Itala sive

1^a) C. Matritensis V. 83, membr., sæc. xv, a beatæ memoriæ F. Heinrico Knust Hannoverano, sodali nostro nuper heu! præmature fata extincto, exscriptus, quem ex Annalibus Barensibus interpolatum supra monui. Versionis auctor textum nonnunquam male intellectum in universum tamen bene expressit, Inscríbitor ita: INCOMINCIA IL LIBRO DE LI ANNALI DE LI GESTI FACTI IN ITALIA AB ANNO DOMINI VI^{mo} IN FINE AD M^{mo} C^{mo} II^{do}.

2) C. Regius Parisiensis n. 6061, chart., in-8vo, sæc. xvi ineuntis, in compluribus quidem cum codice Urbinate consentit, in aliis tamen una cum reliquis ab isto recedit. Contulit eum cum editis Bethmannus noster

3) C. Musei Bourbonici Neapolitanus, chart., in-4°, sæc. xvi vel xvii ineuntis, V. F. 52 signatus, cujus in Annalibus nostris t. V, p. 157, mentionem feci, jam anno 1822 a memetipso cum editis collatus, in universum cum superioribus consentit; et cum iis a corrupto.

4) Editorum textu recedit, cujus singula vitia repetere nefas duxi, cum omnibus facile ad manus sit. Adjeci lectiones paucas.

5) et 5^b). Chronici sub nomine ignoti Barensis supra laudati, cujus auctor nostrum ante oculos habuit, sed multa addidit, quæ utpote a re nostra aliena et librorum incuria vitiata omittenda statui.

NOTÆ.

(1) Recusum a Pratillo in *Hist. princ. Long.*, IV, 348 sqq.

(2) V. Peregrinium in præfatione ad Lupum.

(3) E. g. a. 1026, 1054, 1055, 1040, 1042.

(4) *SS. Ital.* V, 37 sqq.

(5) *Thes. Ital.* IX, 1, 411.

(6) *Bibl. Sicil.* I, 35.

(7) *Hist. princ. Lang.* IV, 17.

(8) De' Lupo Protospatario Brundusino v. Pere-

grinii præf.

(9) Cf. a. 901, 924, 926, 927, 947, 994, 1002, 1010, 1019, 1040, 1042, 1045.

(10) Anno 1067 cometam, qui a. d. viii Kal. Mari a. 1066 apparuit, et invasionem Angliæ, anno 1099 synodum Barensensem tribuit.

(11) C. Vatic. reginæ Christiænæ N. 378 est recens apographum editionis Carracciolii, adjectis lectionibus codicis Urbinatis.

Chronicon breve Northmannicum annorum 1044-1085 a Muratorio in SS. t. V, p. 278-279 editum, maximam partem ex Lupi Annalibus fluxit.

ANNALES BARENSES.

Anno 605 obitus sancti Gregorii papæ. Focas regnavit annis 8¹.

782. Hoc anno Carolus rex celebravit sanctum pascha in Roma, et baptizatus est Pipinus, filius ejus, ab Adriano papa.

902. Hoc anno descendit Habraam rex Saracenorum in Calabriam, et mortuus est in Cosentia in ecclesia sancti² Paeratii³.

925. Hoc anno Orie (12) capta est a gente Saracenorum mense Julio, et obitus Eusebii in Clauso.

928. Hoc anno comprehendit Michael⁴, rex Sclavorum, civitatem Sipontum mense Julio, die sanctæ Felicitatis (13), secunda feria, indictione 15 (an. 926, Jul. 10).

929. Hoc anno Tarentum captum est a gente Saracenorum mense Augusti, in solemnitate sanctæ Mariæ (Aug. 15).

949⁵. Hoc anno intraverunt Hungari in Italiam, et venerunt usque ad Idrontum, et fuit interitus [bom⁶]. Et Placipodi obsedit Cupersanum.

979. Hic inchoatum est monasterium Barensis sancti Benedicti a domino Iheronymo, venerabili abbate.

981. Hoc anno fecerunt bellum Sipontini et Asculeses in Vado Somilo.

996. Hoc anno obsessa est Materies (14) tribus mensibus currentibus ab iniqua gente Saracenorum; et in quarto mense, id est Decembri, per vim inde eam comprehenderunt; in qua quædam femina filium suum comedit.

1003. Hoc anno obsessa est civitas Bari a Saphi apostata atque caiti (15), et perseveravit ipsa obsidio a mense Maio usque ad 10 Kal. Octobr. Et liberata est per Petrum, ducem Venetiarum, bonæ memoriæ.

1011. Hoc anno rebellavit Longobardia (16) cum

A

LUPUS PROTOSPATARIUS.

A⁶ transitu sancti Gregorii papæ anni 252, anni Domini 855, indictio 3.

Anno 860 indictione 8. Hoc anno⁷ comprehensa est civitas Barum⁸ ab imperatore⁹.

861 (17). Mortuus est Michael imperator, et surrexit Basilius parakenumenus¹⁰ [filius ejus¹¹] et regnavit ann. 21 ipse solus, et ann. 9¹² cum filiis¹².

866. Intravit Ludovicus imperator Beneventum

867. Incensa est Matera a Ludovico imperatore, et idem Ludovicus imperator intravit civitatem Oriæ¹³ (12).

868. Exierunt Agareni a Baro civitate per Francos, tertio die intrante mense Februarii¹⁴; eodemque anno comprehensus est prædictus Ludovicus in Benivento (18).

875. Intraverunt Græci in¹⁵ Baro¹⁶ mense Decembr., die natalis Domini, feria¹⁷ 3¹⁸ Gregorius stratico, qui et Bajulus dicebatur.

880. Exierunt Agareni de Tarento¹⁹ (19).

884²⁰. Surrexit Aio²¹ princeps²² mense Octobris.

885. Mortuus est²³ Basilius imperator, et cœperunt regere Leo et Alexander²⁴, filii²⁵ ejus, annis 26 soli, et²⁶ cum eo annis 9.

886. Facta fuit perditio²⁷ in Baro mense Junii, quando²⁸ princeps fecit prælium cum stratico Trapezi²⁹ (20) et Græcis.

890. Obiit Aio princeps, et surrexit Ursus³⁰ frater ejus³¹.

C

891. Intraverunt Græci Beneventum mense Octobris, et stratigo Sabbatichi³² in Siponto mense Junii.

894. Exierunt Græci de Benevento in mense Aug. per Francos.

900. Descendit Melisiano³³ stratigo in Apulia.

901³⁴. Descendit Abrami rex Sarracenorum in Ca-

VARIÆ LECTIONES.

¹ in ed. additur: A. 612 Domitianus regnavit annis 15. Quod ad annum 80 referendum est, et notas primi cycli majoris eidem paginæ inscriptas fuisse ostendit; cf. infra a. 931. ² alia manu in 1. ³ itachael e. ⁴ In ed. a. 931 additur: Hoc anno obiit Ambrosius Mediolanensis antistes, quæ ad a. 399 pertinere cyclorum duplicium ratio demonstrat. ⁵ ita supplendum esse, patet ex Lupo. ⁶ 1a. ex Ann. Barenibus annorum 605, 612, 782 annotationes repetit. ⁷ Hoc modo: Anno . . . indictione . . . Hoc anno, etc. cujusque anni notatio incipit, quod ex cyclis decennovennalibus fluxisse videtur, hic tamen omitti placuit. ⁸ bari 3. ⁹ Constantinopolitano addunt 3. 4. ¹⁰ parascenumenus 1. parast. 2. parascensu 3. ¹¹ f. e. desunt 1. 1a. ¹² octo 1. ¹³ f. suis 3. 4. ¹⁴ oriem 2. ¹⁵ Septembris 3. ¹⁶ deest 3. 4. ¹⁷ bari 3. harum 4. ¹⁸ f. 3. ¹⁹ deest 1. ²⁰ III, et G. 3. 4. ²¹ taranto 3. ²² 883. 1. ²³ alo codd. omnes semper. ²⁴ priceps 1. ²⁵ deest 1. ²⁶ alexius 1. ²⁷ filius 1. ²⁸ et c. eo a. 9. desunt 1. ²⁹ proditio 2-4. perditione et uccisione 1a. ³⁰ quod 3. ³¹ st. detrapegi 1a. ³² urso 3. ³³ ind. 4. addit 1. ³⁴ sabbatichi 3. ³⁵ meclitanus 3. ³⁶ 902. ind. 5. 1a. qui hæc ex Ann. Bar. habet.

NOTÆ.

- (12) In provincia Hydruntina.
 (13) Dies 10 Julii a. 926 in feriam secundam incidit.
 (14) Matera in Basilicata, haud procul Tarento.
 (15) Militaris officii nomen apud Sarracenos.
 (16) Apuliæ pars quæ Longobardis olim paruit.
 (17) A. 867.
 (18) Cf. Chron. Salern., c. 107, et Simeon magister de Basilio c. 20, ed. Bonn., p. 694 sqq.; Ce-

- D drenus ib., II, p. 221; Zonaras XVI, 9, ed. Par. II, p. 170.
 (19) Cf. Theoph. cont. V, 66, ed. Bonn., p. 506 (Cedrenus, II, p. 255).
 (20) Κωνσταντῖνος ὁ τῆς τραπέζης Simeon, ed. Bonn., p. 701; cf. Georgius mon. ib., p. 852; Theoph. cont., VI, c. 5, ed. Bonn., p. 356 (Cedrenus, II, p. 253). Cf. etiam Erchemp., c. 76.

ANNALES BARENSES.

A LUPUS PROTOSPATARIUS.

Mele ad ipsum ³⁵ Curcua mense Maio, 9 die intrante. Et fecerunt bellum in Betete (21), ubi multi Bareses ceciderunt. Et Ismael fecit bellum in Monte Peluso cum ipsis Græcis, et cecidit illic Pasiono.

1013. Hoc anno obsessa est Bari a catepano (22) Basilio cognomento Sardonti, undecimo die astante mense Aprilis, et completis diebus sexaginta unum fecit pacem cum ipsis, et ipse intravit castellum Bari, ubi sedes est nunc Græcorum magnatum (25).

1021. Hic fecit prælium Basilius Vulcano ³⁶ cum Francis, et vicit illos in civitate Canni.

1027. Hoc anno descendit Ispo chitoniti (24) in Italiam cum exercitu magno, id est Russorum, Guandalorum, Turcorum, Burgarorum, Vlachorum, Macedonum aliorumque, ut caperet Siciliam ³⁷. Et Regium restaurata est a Vulcano catepano. Sed peccatis præpedientibus, mortuus in secundo anno (25) Basilius imperator; qui omnes frustra reversi sunt ³⁸.

1035. Hic in epiphania Domini obiit Bisantius episcopus, qui fuit piissimus pater orfanorum, et fundator sanctæ ecclesiæ Barenensis, et cunctæ urbis custos ac defensor, atque terribilis et sine metu contra omnes Græcos. Et electus est in ipso episcopatu ab omni populo Romualt prothospatarius. Et in mense Aprilis vocavit cum ad se imperator in exilium; et quinto Idus intrante Augusto electus est Nicolaus.

1040. Hic nono die intrante Januarii obiit Nichiforus, qui et Dulchiano, catepanus in civitate Ascolo. Et quinto die intrante mense Maii occisus est Michael Criti ³⁹, qui vocatur Kirofacti, sub castello Mutulæ ab ipsis conteratis ⁴⁰ (26). Et septimo die astante venerunt omnes in civitate Bari cum Argiro, filio Meli. Tunc ipse Argiro sauciavit Musondo ⁴¹, qui erat primus inter eos, et ligatis manibus, misit eum in carcere cum Johanne Stonense. Et omnes conterati dispersi sunt.

labriam, et ivit Cosentiam civitatem, et percussus est ictu fulguris.

912. Complentur ab obitu sancti Martini 500 ⁴² anni ⁴³.

913. Coronatus est Constantinus imperator, filius præfati Leonis, qui regnavit ann. 47.

916. Exierunt Agareni a Garaliano ⁴⁴, et sunt anni 350 quo intraverunt Langobardi in Italiam sub Alboin rege eorum.

919 ⁴⁵. Explentur octoginta ⁴⁶ anni, ex quo Agareni introierunt in Italiam ⁴⁷.

920. Introierunt Hungari, id est Hunni ⁴⁸, in Italiam mense Februarii.

921. Interiit Ursileo stratigo in prælio de Asculo mense Aprilis, et apprehendit Nadulfus ⁴⁹ Apuleo ⁵⁰ (27).

924 ⁵¹. Capta est Oria a Sarracenis mense Julii, et interfecerunt cunctos mares, reliquos vero duxerunt in Africam, eos venundantes.

926. Comprehendit Michael Sclabus Sipontum mense Julii ⁵².

927. Fuit excidium Tarenti ⁵³ patratum, et perempti sunt omnes viriliter pugnando; reliqui vero deportati sunt in Africam. Factum ⁵⁴ est in mense Augusti in festivitate sanctæ Mariæ.

929. Nandolfus ⁵⁵ et Guaimari ⁵⁶ principes intraverunt in Apuliam (28).

936. Venerunt Hungari in Capuam.

939. Obscuratus est sol et apparuerunt stellæ ræense Julii adstante tertia die, feria 3, hora 3, luna 29.

940. Intraverunt Hungari in Italiam mense Aprilis. Et in ipso anno factum est prælium in Matera a Græcis cum Langobardis cum stratigo Imogalpto ⁵⁷ (29). Et necavit ⁵⁸ Pao ⁵⁹ in mari.

942. Obiit ⁶⁰ Nandolfus ⁶¹ princeps decima die astante mensis Aprilis.

945. Ceciderunt Romanus ⁶² (30) et ⁶³ Ubo (31)

VARIÆ LECTIONES.

³⁵ ipm sum 1. ³⁶ uulano 1. sed v. infra a. 1027. ³⁷ la quale presa, Regio fu etc. 2. ³⁸ la vigilia de sancto Martino. Et vivente ello renuntio lo imperio a Romano: et dedeli per moglie Zohi sua figliola. cf. *Lupum* a. 1029. ³⁹ ita corrigo; cati 1. de Cato 2. ⁴⁰ conterati cive rocti e vinti 2. ⁴¹ musando 2. ⁴² quingenti 1. V. 2. quinque 3. LI. 4. ⁴³ hæc desunt 1^a. ⁴⁴ gariliano 2. 4. carigliano 3. ⁴⁵ 916. 2. 4. Annoque eodem 3. ⁴⁶ 40 2. 4. ⁴⁷ hæc desunt 1 a. ⁴⁸ hunnii 1. ⁴⁹ nandolfus andulph. 3. pandulphum 4. ⁵⁰ apuleium 3. ⁵¹ 925. 1^a ex Ann. Baren. ⁵² junio 1. ⁵³ zarenti 3. ⁵⁴ A. Id f. 2—4. est hoc 3. ⁵⁵ nadolfus 1. nandulphus 3. pandulphus 4. ⁵⁶ graimali 1. grabimele 1^a guaymari 2. guaymarius 4. ⁵⁷ imo galacto 3. ⁵⁸ negavit eum p. 4. ⁵⁹ Læo 3. paholo preselo anegho in mare 1^a. ⁶⁰ obii 1. ⁶¹ nandolfus 1. nadulfo 1^a. nandulphus 3. pandulphus 4. ⁶² romano sæpius 2. romani 3. ⁶³ deest 3.

NOTÆ.

- (21) Fortasse Bitecto prope Barium. PRAT.
 (22) I. e. capitaneo.
 (23) A. 1071 Bari a Northmannis capta est.
 (24) I. e. *χοιτωνίτης*, cubicularius.
 (25) Obiit Basilius anno 1025, Constantinus a. 1027.
 (26) I. e. concivibus.
 (27) I. e. *Landulfus Apuliam*. Cedrenus, II, p. 355.

- D (28) Cf. Chron. Salern., c. 158.
 (29) Fueritne Græci hujus ducis nomen ex nomine ductum *ὀμογάλακτος*, sive dicas agnomen, quod valet *collactaneus*, non definitio. PRAT.
 (30) Imp. Græcorum a. 944, Dec., depositus, obiit a. 948, Jul.
 (31) Hugo rex Italiæ a. 947.

ANNALES BARENSES.

1041. Hic venit a Sicilia in Lombardia ⁶⁴ Michael protospatarius et catepanus, qui et Dulkiano junior. Mense Novembri intravit in Bari; qui et jussit ⁶⁵ in palibulo furcæ appendi quatuor homines ⁶⁶ super murum Bottontinum. Mense Martio decimo septimo intrante factum est prælium Normannorum et Græcorum juxta fluvium Dulibentis ⁶⁷ (32). Et ceciderunt ibi multi Russi et Obsequiani ⁶⁸ (33). Ipse vero Dulkiano cum reliquo exercitu, qui remanserat ex ipso prælio, fugam petierunt in Montem Pelosum (34). Deinde collectis mense Maii in unum omnibus Græcis apud Montem Majorem juxta fluentia Aufidi, initiatum est prælium quarto die intrante, ubi perierunt plurimi Natulichii (35) et Obsequiani ⁶⁹, Russi, Trachici (36), Calabrici, Longobardi, Capitinates. Et Angelus presbyter episcopus Trojanus atque Stephanus Acherontinus episcopus ibi interfecti sunt. Nam nempe, ut dictum est ab omnibus qui hæc noverunt, aut (37) plures quam duo ⁷⁰ milia Normandi fuerunt ⁷¹, Græci vero decem et octo milia, exceptis servitoribus. Hinc rediens Michael confusus cum paucis, relictis semivivis pro pavore Normannorum sevientium, scripsit ad Siciliam, et venerunt ipsi miseri Macedones et Paulikani et Calabrenses; et collectis insimul cum reliquis in catuna (38) Montis Pilosi, tunc descendit catepanus filius Budiano in Apuliam; Michael rediit ad Siciliam, jubente imperatore, unde venerat.

1042. Hoc anno tertia die intrante mense Septem-
bri Græcorum exercitus descenderunt ex Monte Piloso, et Normanni ex castello Siricolo; inter duos montes inierunt conflictum maximum, in quo omnes miseri Macedones ceciderunt, et pauci de reliquo remanserunt exercitu. Ibi quippe Bugiano vivus captus, et portatus est per totam Apuliam usque Beneventi patriam. Nam, ut aiunt veraciter qui in ipso bello inventi sunt, Normanni septingenti, et Græci decem milia fuerunt. Postmodum peracto bello tertio jam dicto, inierunt pactum cum ipsis Franchis Ma-

A

LUPUS PROTOSPATARIUS.

mense Decembri, et perierunt Ungari a rege Ottonis ⁷² (39).

946. Factum est homicidium in Baro mense Decembris ⁷³.

947. Introierunt Ungari in Italiam, et perrexerunt usque Idrontum. Et Platopodi obsedit civitatem Cupersani ⁷⁴. Fuit eodem anno interitus ⁷⁵ bovum ⁷⁶ per omnem terram.

950. Obsiderunt Græci Ascolum ⁷⁷.

951. Malachiano fecit proelium in Calabria cum Sarracenis, et cecidit ⁷⁸ (40).

956. (41) Incensi sunt Marantius Clemeri ⁷⁹ et Excessula ⁸⁰ in Baro.

960. Obiit Constantinus imperator, qui regnavit ann. 47, et surrexit Romanus, filius ejus. Et fuit prælium inter Adralistum et Ismael.

961. Insula Cretes comprehensa est a Græcis sub Romano Mense Martii (42), et ⁸¹ Trabomen ⁸² capta est a Sarracenis, et obscuratus est sol.

963. Obiit Romano imperator, et elevatus est Nichiphorus, qui regnavit ann. 7; et Otto rex intravit Romam, et obscuratus est sol.

965. Introivit Manuyli ⁸³ patritius in Siciliam, et mortuus est ibi (43).

966. Introivit Nichoforus magister ⁸⁴ in civitatem Bari, et sunt anni 400 ex quo intraverunt Longobardi ⁸⁵ in Italiam.

967. Descendit Otto rex et senex, pater Ottonis regis, qui pugnavit cum Bulchassino rege Sarracenorum et interfecit eum ⁸⁶.

969. Introivit Otto rex in Apuliam mense Martii, et obsedit civitatem Bari ⁸⁷, et in alio anno intravit in Calabriam mense Octobris; et sol obscuratus est in mense Decembris (44).

970. Occidit Simischi ⁸⁸ Nichiforum imperatorem, et elevatus est ille.

972. Pugnavit Atto ⁸⁹, filius Transamundi ⁹⁰ (45) marcise ⁹¹, cum 40 milibus Sarracenorum. Caytus ⁹² eorum Bucoboli vocabatur; et vicit Atto ⁹³ cum 60

VARIE LECTIONES.

⁶⁴ et poi in Apulia 2. *perperam*. ⁶⁵ qui ejussit 1. ⁶⁶ principali cictadini Barensi 2. 1. ⁶⁷ Olibenti *conjecit Pratillus*. ⁶⁸ multi Greci Russi et Obsequani 2. ⁶⁹ obsequani 2. ⁷⁰ quatro 2. ⁷¹ furono morti 2. ⁷² octone 2. 3. othone 4. ⁷³ inter cives *addunt* 4. 1^a. ⁷⁴ conversani 3. ⁷⁵ interitus 1. ⁷⁶ bonus introitus 3. 4. ⁷⁷ et obtinuerunt *addunt* 4. 1^a. ⁷⁸ 3. 4. *addunt*: Anno 955. descendit Marianus patritius in Apuliam. ⁷⁹ demeri 2. cremeri 1^a cleri (clericus?) 3. cleri 4. ⁸⁰ thessula 1^a. ⁸¹ tertio 1. ⁸² titabomen 3. 4. etrabomen 1^a. ⁸³ manuli 1. manuelis 3. manuyci 4. ⁸⁴ *deest* 1. ⁸⁵ long. 1. 2. ⁸⁶ et furonvi morti quaranta milia pagani *add.* 1^a. *cf. infra a.* 982. ⁸⁷ irritu conatu *addunt* 4. 1^a. ⁸⁸ simibi 1. simichy 2. simischi 3. 4. ⁸⁹ apto 1. acto 2. actho 3. asto 4. octo 1^a. ⁹⁰ transmundi 1. 1^a. ⁹¹ marase 1. marchisii 3. 4. ⁹² caycus 2. ⁹³ asto 1? 4. acto 2. actho 3. octo 1^a.

NOTÆ.

(32) Videtur esse Aufidum innuens rivus Olivento D PRAT. prope Venusiam,

(33) Auxiliares esse videntur.

(34) Mons Pilosus ab oriente Venusiæ.

(35) I. e., Anatolici; orientales.

(36) I. e., Thraces.

(37) I. e.; *haud*.

(38) Catuna adhuc vulgariter apud Calabros *Catojo*, locus cavernosus palustris et subter montem aliquem situs, in qua armenta asservantur.

(39) A. 955.

(40) Cf. Cedrenus II, p. 358.

(41) Cf. Theoph. cont. VI, 30, p. 453.

(42) Cf. Leo Diacon. II, 6-8.

(43) Cf. Leo Diac. IV, 7, 8; Cedrenus II, p. 353.

360. (Zonaras XVI, 24.)

(44) A. 968, d. 22. Decemb.

(45) Spoletani.

ANNALES BARENSES.

teriensis et Barenses, dum non esset qui ex ipsorum manibus eos eriperet. Deinde mense Februarii Normanni et cives Barisani elegerunt Argiro, qui et Meli, principem et seniore sibi. Mense Aprilis descendit Manichi in Tarentum, qui et magister, et coadunavit omnem exercitum Græcorum, et fecit suda (46) in loco qui dicitur Tara. Tunc scripsit Argiri in Aversam ad ipsos Normandos et in Melfiam, et omnes venientes quasi ⁹⁴ septem milia in Mutulam. Tunc ipse iniquus Manichi una cum cuncto agmine hostium pavore nimio exterriti, nocte fugientes reclusi sunt in Tarentum. At ipsi Normanni cum starent ante portam terraneam, quærentes pugnam, et minime esset qui eis percunctaret, deprædaverunt totam terram Oriæ, et sic reversi sunt ad sua. Mense quidem Julio miseri Juvenatienses (47), peracto fœdere cum ipsis Græcis manentibus ⁹⁵ in Trane, ipse princeps Argiro circumdedit eandem miseram Juvenatiam cum Normannis et Barensibus; et eo (48) flebilis tertia die suæ obsessionis per vim capta est et expoliata omni suppellectili; et Græci nec non interfecti in eadem sunt. Populum vero ipse princeps virorum ac mulierum multa præce liberavit ex Normannorum manibus. Postea vero dum Tranenses non acquiescerent Baresanis malum ingerere, ultima hebdomada mensis Junii ipse princeps cum ⁹⁶ Normannis et Barensibus obsederunt eam triginta sex diebus. Quam proeliis vel aliis calamitatibus angustiavit eandem fortiter. Nam talem turrem ex strue lignorum ibidem componere fecit, qualis humanis oculis nusquam visa est modernis temporibus. Sed ipse Argiro, susceptis imperialibus litteris fœderatis et patriciatus an cathepanatus ⁹⁷ vel vestati (49) honoribus, jussit argumenta incendi. Et reversi Bari, ad laudem dedit ⁹⁸ sancto imperatori Constantino Monomacho cum suis concivibus. Hactenus facti talia; nunc ad Maniachi impietatem reducam articulum. Igitur remotis, ut dixero, Normannis ab ejus finibus, conglobato in unum exercitu, mense Junio Maniachi sub nocte una ad Materiam civitatem profectus est; ubi quantos per segetes et undecumque homines capiat, ante coram Materialis oculis plus quam ducentum occidi fecit impius. Similiter secunda

A

LUPUS PROTOSPATARIUS.

milibus ⁹⁹ suis, persequens ¹⁰⁰ Agarenos usque Tarentum.

973. ¹⁰¹ Obiit Passarus prothospatarius ¹⁰²

975. Ismael interfectus est, et Zacharias Botuntum ¹⁰³ accepit.

976. Sarraceni obsederunt Gravinam ¹⁰⁴, et obiit Simischi ¹⁰⁵ imperator, qui et Joannes, et cœperunt regnare Basilius ¹⁰⁶ et Constantinus germani.

977. Incenderunt Agareni civitatem Oriæ ¹⁰⁷, et cunctum vulgus in Siciliam deduxerunt.

978 ¹⁰⁸. Mortuus est Joannes episcopus, et surrexit Pao ¹⁰⁹ archiepiscopus indict. 6.

979. Occidit Porfirius ¹¹⁰ prothospatarius Andream episcopum Oretanum ¹¹¹ in mense Augusti.

981. Fecit prælium Otto rex cum Sarracenis in Calabria in civitate Columnæ ¹¹², et mortui sunt ibi 50 milia paganorum ¹¹³ cum rege eorum, nomine Bullicassinus ¹¹⁴.

982. Tradita est Barus in manu Calochiri patritii, qui et Dalfina ¹¹⁵, a duobus fratribus Sergio et Theophilacto mense Junii 11 die. Et Otto rex obiit Romæ.

983. Comprehendit prædictus Dalfina ¹¹⁶ patritius civitatem Asculum ¹¹⁷ mense Decembris.

985. Descendit Romanus patritius cum filio suo in Apuliam.

986. Sarraceni comprehenderunt sanctam Chiriachi ¹¹⁸ civitatem (50), et dissipaverunt Calabriam ¹¹⁹.

987. Occisus est Sergius prothospatarius a Barensibus mense Februarii quintodecimo die. Et in ipso anno mortuus est Andralistus ¹²⁰ a Nicolao Criti mense Augusti die 15, et obscuratus est sol.

988. Sarraceni depopulaverunt vicos ¹²¹ Barenses, et viros ac mulieres in Siciliam captivos duxerunt.

989. Descendit Joannes patritius, qui et Ammiropolus, et occidit Leonem Cannatum ¹²² et Nicolaum Critis ¹²³ et Porfirium.

990. Occisus est ¹²⁴ Bubali et Petrus exhibitus ¹²⁵ (51) mense Martii.

D

991. Fecit bellum Atto ¹²⁶ comes cum Sarrace-

VARIE LECTIONES.

⁹⁴ quas 1. ⁹⁵ mantibus 1. ⁹⁶ deest 1. ⁹⁷ cathepanus 1. ⁹⁸ d'd' 1. ⁹⁹ ita 1^a. LX 1—4. ¹⁰⁰ prosequens 1 ? 2? ¹⁰¹ 977. 1. ¹⁰² protospatha 2. *constanter*. ¹⁰³ butontem 2. botritum 3. ¹⁰⁴ irrita conatu addunt 4. 1^a. ¹⁰⁵ simichi 1. simichy 2. ¹⁰⁶ basulux 1. ¹⁰⁷ horiæ 1. ¹⁰⁸ totus annus deest 1^a. ¹⁰⁹ paulus 5^b. ¹¹⁰ profreus 2. ¹¹¹ horetanum 1. oratanum 3. ¹¹² colupna 2. columna 3. cotruna 4. ¹¹³ pœnorum 2—4. ¹¹⁴ bullicassinus 2. bulcassino 3. bulcassinus 4. *horum loco 1^a notam a. 982. Ann. Barensium refert.* ¹¹⁵ delfina 3. 4. ¹¹⁶ delphinus francorum c. a. 3. ¹¹⁷ ascoli 1. ¹¹⁸ kyrathy 2. chiriachi 1^a. ¹¹⁹ totam addit 4. ¹²⁰ andraliscus 2. ¹²¹ vichi cio et casali 1^a. ¹²² canutum 3. ¹²³ cretis 1. ¹²⁴ descendit 5. ¹²⁵ exsubitus 2. ¹²⁶ apto 1. actho 3. octo 1^a.

NOTÆ.

(46) Vallum, castrum.

(47) Incolæ civitatis Giovenazzo.

(48) l. e., ab eo.

(49) Dignitas quædam palatina.

(50) S. Chiriaco.

(51) Excubitor, munus in aula Byzantina.

ANNALES BARENSES.

profectione in Monopolim iniquus facere non timuit.

1045. Hoc anno mense Septembri descendit Tubachi prothospatarius et Pardus patricius et Nicolaus archiepiscopus Idruntum cum Chrysubulo¹²⁷ et Simpacia. Tunc ipse iniquus Maniachi pacifica fraude eis obviam exiens, statim occidi jussit Pardum gladio, et Tubachi retrudi in custodia, quem mense Octobris occidi similiter fecit.

in civitate Oriæ a Smaragdo¹³⁵ et Petro germanis.

998. Venit Busitu caitus¹³⁵ cum Smaragdo præfato in Barum mense Octobris, et præfatus Smaragdus eques intravit Barum¹³⁶ per vim a porta occidentali, et exiit iterum; tunc Busitu cognita fraude discessit.

999. Descendit Trachamoti¹³⁷ catepanus¹³⁸⁻¹³⁹, qui et Gregorius, et obsedit civitatem Gravinam, et comprehendit Theophilactum.

LUPUS PROTOSPATARIUS.

Anno 1000. ab incarnatione Domini indict. 15. B captus est prædictus Smaragdus¹⁴⁰ a Trachamoti mense Julii 11. die, et in ipso anno obiit rex Otto¹⁴¹ in Roma.

1002. Obsedit Sapi caitus Barum astante Maio 2. die usque ad sanctum Lucam mense Octobris; tuncque liberata est per Petrum ducem Venetorum.

1005. Obsederunt Sarraceni Montem Caveosum¹⁴² mense Martii¹⁴³.

1005. Rediit Durachium¹⁴⁴ in manus imperatoris per Theodorum.

1006. Descendit¹⁴⁵ Siphca¹⁴⁶ catepanus mense Julii.

1007. Defunctus est præfatus catepanus in civitate Bari¹⁴⁷.

1008. Descendit Curcua¹⁴⁸ patritius in mense Maii.

1009. Cecidit maxima nix, ex qua siccaverunt arbores olivæ, et pisces et volatilia mortua sunt. Et in mense Maii incepta est rebellio, et in mense Augusti comprehenderunt Sarraceni¹⁴⁹ civitatem Cosentiæ rupto fœdere nomine cayti Sati¹⁵⁰.

1010. Obit Curcua, et descendit Basilius catepanus Marsedonici¹⁵¹ mense Martii; et Sillictus¹⁵² incendit ipsos homines in civitate Trani¹⁵³.

1014. Venit Henricus¹⁵⁴ imperator Romam mense Februarii, et Cassanum¹⁵⁵ incensum in mense Augusti.

A LUPUS PROTOSPATARIUS.

nis in Tarento, et ibi cecidit ille cum multis Baren-sibus.

992. Facta est fames magna per omnem¹²⁸ Italia:m¹²⁹.

995. Defunctus est Pao¹³⁰ archiepiscopus, et Chrysostomus elevatus est¹³¹.

994. Obsessa est Matera a gente Sarracenorum tribus mensibus, et in quarto mense comprehensa est ab eis.

997. Occisus est marco¹³² Theodorus exubitus¹³³

1015. Apparuit stella cometæ mense Februarii, et Samuel rex obiit, et regnavit filius ejus.

1016. Occisus est ipse filius præfati Samuelis¹⁵⁶ a suo consobrino, filio Aronis, et regnavit ipse. Et civitas Salerni obsessa est a Sarracenis per mare et per terram¹⁵⁷.

1017. Obit in Butruntio Marsedonici¹⁵⁸ catepanus, et in mense Novembrio interfectus est Leo, frater Argiro. Et in hoc anno descendit Turnichi¹⁵⁹ catepani mense Maii. Et fecit prælium cum Mele¹⁶⁰ et Normannis Leo Patiano exubitus. Iterum in mense Junii 22. die prælium fecit præfatus Turnichi¹⁶¹ catepani, et vicit Melem et Normannos, et mortuus est Patiano ibi; ¹⁶² Condoleo descendit in ipso anno.

C 1018. Descendit Basilius catepanus, qui et Bugianus, et Abalanti¹⁶³ patricius mense Decembris. Et Ligorius Tepoterici¹⁶⁴ fecit prælium in Trane, et occisus est ibi Joannatus prothospatarius, et Romoald¹⁶⁵ captus est, et in Constantinopolim deportatus est.

1019. Fecit prælium supradictus Bugiano in mense Octobris cum Francis et vicit. Et Mel fugit cum aliquantis Francis ad Enerichum imperatorem.

1020. Descenderunt Sarraceni cum Rayca¹⁶⁶, et obsederunt Bisinianum et apprehenderunt eam; et mortuus est ipse admira¹⁶⁷ et Melis dux Apuleæ.

1021. Captus est Dactus¹⁶⁸ et intravit in civita-

VARIE LECTIONES.

¹²⁷ chrysubulo 1. ¹²⁸ totam 5. 4. ¹²⁹ et annonæ caritas addunt 5. 4. ¹³⁰ pau 5. ¹³¹ hæc desunt 1^a. ¹³² nearco 2. marcus 3. marchio 4. ¹³³ excubitus 2—4. ¹³⁴ smaragdus 1. ¹³⁵ kaytus 2. chaytus 5. ¹³⁶ in baro 2. ¹³⁷ tracmonti 5. ¹³⁸⁻¹³⁹ catapanus constanter 2. ¹⁴⁰ S. in tracamoto 3. ¹⁴¹ opto 1. ¹⁴² scaueosum 1. ¹⁴³ et nihil profecerunt addunt 4. 1^a. ¹⁴⁴ cracius 1. ¹⁴⁵ descendi 1. ¹⁴⁶ xyphea 5. 4. ¹⁴⁷ baro 2. ¹⁴⁸ curcira 1^a. ¹⁴⁹ saraceni constanter 1. ubi etiam normani. ¹⁵⁰ nominati 1. n. c. s. desunt 5. ¹⁵¹ marcedonico 1. a. mascedoniti 2. macedonia 5. mesardoniti 5. ¹⁵² silictus 1. ¹⁵³ trane 2. ¹⁵⁴ en-richus 2. ¹⁵⁵ cassanus incensa 2—4. ¹⁵⁶ re de Africa addit 1^a. ¹⁵⁷ et nihil profecerunt addunt 4. 1^a. ¹⁵⁸ marsedoniti 2. masardoniti 5. mesardoniti 4. ¹⁵⁹ turnici 2. ¹⁶⁰ mese 1. ¹⁶¹ turniki 2. ¹⁶² et c. d. i. i. a. desunt 5. 4. 1. a. ¹⁶³ ababanti 1. abalautius 4. ¹⁶⁴ tepoteriti 2—4. ¹⁶⁵ romoala 1. 1^a. 2. romoal 5. ¹⁶⁶ rahica 1^a. ¹⁶⁷ ammira 1^a. amira 2. amita 3. ¹⁶⁸ dictus 1. datus 2. 4. 5.

tem Bari equitatus in asina 15. mensis Junii.

1022. Venit Enerich imperator in Beneventum mense Martii, et obsedit civitatem Trojorum ¹⁶⁹.

1023. Venit Rayca ¹⁷⁰ cum Jaffari ¹⁷¹ criti in civitate Bari in mense Junii, et obsedit eam uno die; et amoti exinde comprehenderunt Palagianum ¹⁷²(52) oppidum, et fabricatum est castellum Mutulæ ¹⁷³.

1024. Factum est signum magnum in episcopatu Acherontino sub præsule secundo Stephano Materiensi in sancto ¹⁷⁴ die paschæ: crucifixus magnus argenteus concussus est tribus vicibus capite, brachiis et pedibus, cunctis hoc aspicientibus. Et in hoc anno cecidit nix magna. Et in hoc anno transfretavit Bugiano in Chorvata ¹⁷⁵, et comprehendit ipsam Patrocissam ¹⁷⁶ uxorem Cismigi ¹⁷⁷, et direxit illam Constantinopolim. Et hoc anno mortuus est Enerich ¹⁷⁸ imperator, et surrexit Conus ¹⁷⁹, nepos ejus.

1028. Descendit Oresti(55) chetoniti ¹⁸⁰ in mense Aprilis, et tunc obiit Barenensis ¹⁸¹ episcopus Joannes, et factus est Bisancius archiepiscopus.

1029. Venit Eustachius cum filiis Basilisco ¹⁸² et ¹⁸³ Mandalora, et adduxit honorem catepani ad Christoforum; et Orestes præfatus descendit in Constantinopolim cum Bugiano. Et hoc anno mortuus Constantinus imperator in vigilia sancti Martini, et se vivente imposuit in sede sua Romano, et dedit ei uxorem Zoi, filiam suam. Tandem Raycha et Zaffari ¹⁸⁴ obsiderunt castellum ¹⁸⁵ Obbianum; qui Obbianenses, extraneos tradentes, pacificaverunt cum ipsis. Et in mense Julii ¹⁸⁶ venit Potho ¹⁸⁷ catepani, fecitque pugnam cum Raycha ¹⁸⁸ in Baro. Hoc ¹⁸⁹ anno obiit Guamarius princeps Salerni.

1031. In mense Junii Sarraceni comprehenderunt civitatem Cassani; et tertia die astante mense Julii fecit prælium Potho ¹⁹⁰ cum Sarracenis, et ceciderunt Græci.

A 1032. Descendit Hychiacon ¹⁹¹ ketoniti ¹⁹², et secum adduxit ipsos Anatolichi ¹⁹³.

1033. Prima die intrante Maio descendit Constantinus prothospatarius, qui et Opo ¹⁹⁴ vocabatur (54), catepani Italiae.

1034. 11. die intrante mense Aprilis obiit Romanus imperator, et surrexit Michael imperator. Et ¹⁹⁵ Argiro Barenensis obiit Constantinopoli.

1038. Descendit Michael patricius et dux, qui et Sfrondili ¹⁹⁶ vocabatur, et transfretavit cum Maniachi ¹⁹⁷ patricio (55) in Sicilia.

1039 ¹⁹⁸. In mense Februarii descendit Nichiforus ¹⁹⁹ catepani, qui et Dulchiano ²⁰⁰ dicebatur (56).

1040. Prædictus Dulchianus excussit conteratos ²⁰¹ 201 de Apulia, et prædicti conterati occiderunt Chirisfactira ²⁰² critiri ²⁰³ imperator ²⁰⁴ 204 sub-
B tus Mutalam et Romano Materiense ²⁰⁵ mense Maii. Eodemque mense obsedit Argiro, filius Melis, Barum civitatem, et percussit Musandum ²⁰⁶, et ligavit eum vinculo ²⁰⁷, et introivit cum eo in Baro. Et conterati dispersi sunt.

1041. Descendit Dulchiano ²⁰⁸ a Sicilia ivitque Ascolum, et in mense Martii Arduinus Lombardus convocavit Normannos ²⁰⁹ in Apuliam in civitate Malfæ, et prædictus Dulchianus fecit prælium cum Normannis fere ²¹⁰ tribus milibus, et ceciderunt Græci; et mense Maii iterum præliati sunt Normanni feria 4. ²¹¹ cum Græcis, et fugit Dulchianus in Baro (57).

C 1042. Venit Exaugusto ²¹² (58) fecitque bellum cum Normannis ²¹³ 3. die intrante mense Septembris, et comprehensus est ille ibi et in Melfia detentatus est. Et in mense Decembris obiit Michail imperator, et ²¹⁴ elevatus est cæsar ²¹⁵ nepos ejus nomine Michail imperator. Et in mense Febr. factus est Argiro Barenensis princeps et dux Italiae. Et in mense Aprilis descendit Maniaki ²¹⁶ (59) magistro ²¹⁷ Ta-

VARIAE LECTIONES.

¹⁶⁹ in Capitinata addit 4. ¹⁷⁰ bayca 3. ¹⁷¹ taffari 3. saffari 4. zaffari 1a. ¹⁷² pelag. 3. ¹⁷³ disutile 1a. ¹⁷⁴ secundo 2. ¹⁷⁵ curbathia 2. 3. 4. curbachia 1a. corbatia 5. ¹⁷⁶ patricissa 5. principissam 2? 4. ¹⁷⁷ cosmigi 2. cormici 3. cosmici 4. cosmizi 5. ¹⁷⁸ anarich 1. 2. henricus 3. analie 1a. ¹⁷⁹ constantinus 3. ¹⁸⁰ chetonici 1. ketoniti 2. chetensi 3. ¹⁸¹ baronensis 1. ¹⁸² basilicho 2. ¹⁸³ deest 1. ¹⁸⁴ zafari 2. saffari 3. 4. ¹⁸⁵ deest 1. ¹⁸⁶ aghosto 1a. ¹⁸⁷ protho 1a. ¹⁸⁸ raicha 1. ¹⁸⁹ Hoc — Salerni 1. alia manu in marg. 2. ¹⁹⁰ prothocatapano 1a. ¹⁹¹ ykyaconi 2. ychiachon 3. ichiacon 4. ykraton 1a. ¹⁹² keconiti 1. et inserunt 1. 2. 3. 4. ¹⁹³ anacolichi 1. anacoliy 2. anacoliky 1a. anatholicii 3. Hæc 5. ita habet: Descendit Michail protospata criti tu bilu ke tu ypodromu, et adduxit Anatoliki epi tu Ykyacon catp. ¹⁹⁴ qui ropo 1. 1a. ¹⁹⁵ et Argiro obiit in c. in marg. alia manu 2. desunt 3. 4. cerigo 1. ¹⁹⁶ sfondili 5. ¹⁹⁷ mamachi 1. maniaky 2. muniachi 5. ¹⁹⁸ 1038. 1a. ¹⁹⁹ nikyforus 2. ²⁰⁰ dulkyano 2. constanter. ²⁰¹ contractos constanter 4. ²⁰² kyrifactora 2. christophorum 3. χειρισφακτῆρα. ²⁰³ critim 3. ²⁰⁴ imperatorem 2. 4. imp. 3. ²⁰⁵ materiensem 2. 3. 4. ²⁰⁶ musandrum 4. ²⁰⁷ ei vincula 1. ²⁰⁸ dulchia 1. ²⁰⁹ deest 1. 2. ²¹⁰ f. t. m. desunt 2—4. ²¹¹ normanni quadringenti 1. ²¹² ex aug¹⁰ 1. 2. exaugusto 3. mense aug. 4. Exaugusto catapanus filius Bugiano. Iterum fecit 5. ²¹³ et cum Atinolfo dux eorum de Venebento sub monte Pelusio 5. ²¹⁴ et e. e. c. n. e. n. M. i. desunt 1. 1a. ²¹⁵ cesarus 2. ²¹⁶ manniky 2. maxiachi 3. ²¹⁷ magister 3. 4.

NOTÆ.

(52) Nunc Palesciano.

(53) Cf. Cedrenum, II, p. 479.

(54) Idem ut videtur qui Cedreno, II, p. 503 λέων ὁ λεγόμενος Ὀππος.

(55) Cedreno, II, pag. 512. Γεώργιος πατριζιος ὁ Μανιάκης. Cf. ibid., p. 520, 522, 545 Zonoras XVII, 15.

(56) Μεγαλὴ πρωτοσπαθαρῖος ὁ Δοχειανός, Cedreno, p. 545; Michael Dochianus Guillelmo Apulo lib. 1.

D (57) Cedrenus l. 1., p. 546.

(58) Græcum patritium qui in prælio captus est, appellat Boiannem Cedrenus II, pag 546. Sed Guillelmus Apulus, lib. 1., et Ostiensis, lib II, cap. 67, Exaugustum, cognomine ex occasione, forte, illi imposito. PEREG.

(59) Idem qui supra a. 1038; cf. Cedrenum l. 1., p. 541, 545, 547.

rentum ²¹⁸, et in mense Junii deportavit Monopolim A civitatem, abiitque in civitatem Matheriem, et fecit ibi grande homicidium. Et in mense Septembris Guilelmus ²¹⁹ electus est comes a Matera. Et hoc anno depositus est prafatus cæsar ²²⁰ Michail ²²¹ a regno, cæcatusque et Zoi et Theodoræ sororum jussione, et Constantinus Monomachus ²²² factus est imperator. Et 3 die intrante Julio captum est Juvenatium (60) ab Argiro duce; et in mense Augusti ivit prædictus Argiro ad obsidendum Tranem, seditque super eam mense uno.

1043. Reversum est Barum ad manus imperatoris. Et in mense Septembris descendit Pardus (61) patricius cum multo auro, quem Maniaki ²²³ fecit occidi, seque ²²⁴ imperatorem ab omnibus appellari. Et mense Octobris venit Barum, minimeque illum recepit. In mense vero Februarii descendit Theodorus Canus magister et cathepanus, et Maniaki prædictus perrexit Durachium ²²⁵ (62).

1044. Guilelmus ²²⁶, filius Tancredi ²²⁷, descendit cum Guarimari principe in Calabriam, feceruntque ipsam Stridulam ²²⁸ castellum.

1046. Perrexit Argiro patricius Constantinopolim, et Palatinus cathepanus, qui et Eustasius ²²⁹, revocavit omnes exiliatos in Barum; perrexitque Tarentum. Et 8 die intrante ²³⁰ mense Maii commisit prælium cum Normannis, et ceciderunt Græci. Et hoc anno venit Conus ²³¹ rex Alemannorum ²³² Romanam, eo quod erant ibi tres papæ, Silvester in ecclesia sancti Petri, in Laterano Gregorius, et Benedictus in Tusculano; quibus ejectis, consecratus est Clemens a prædicto imperatore; deinde prædictus impèrator venit Beneventum. Beneventani vero ad ejus injuriam absciderunt strennas ²³³ (63) equi ejus. Et hoc anno obiit Guilelmus ²³⁴, et frater ejus Drago ²³⁵ factus est comes.

1047. Comprehensum est oppidum Stira ²³⁶ a Guarangis ²³⁷ in mense Octobris, et in mense Decembris depopulaverunt Liccem ²³⁸, et in mense Junii supradictus papa Benedictus per poculum veneni occidit papam Clementem.

1050. Obiit Zoi imperatrix, soror Theodoræ, quæ fuerunt filia Constantini imperatoris. Zoi enim habuit viros tres, primum Romanum ²³⁹, se-

cundum Michail ²⁴⁰, tertium Constantinum Monomachum ²⁴¹; regnavit cum his tribus viris annis 22. Post mortem vero prædictæ Zoi regnavit ²⁴² ipse Constantinus imperator cum Theodora, sua cognata, jam annis novem.

1051 ²⁴³. Descendit Argiro magister ²⁴⁴ vesti ²⁴⁵ et dux Italiæ, filius Melis, in mense Martii et abiit Barum; et non receperunt illum Adralistus ²⁴⁶ et Romoaldus cum Petro ejus germano. Sed non post multum tempus Bareses receperunt illum sine voluntate Adralisti et aliorum; sed Adralistus fugiit. Romoaldus vero et Petrus fratres ab Argiro sunt comprehensi, ac catenis vincti Constantinopolim deportati sunt. Hoc anno Drago ²⁴⁷ occisus est in monte Ilari a suo compatre Concilio ²⁴⁸, et frater ejus Umfreda ²⁴⁹ factus est comes.

1053. In feria 6. de mense Junii Normanni fecerunt bellum cum Alamannis, quos papa Leo ²⁵⁰ conduxerat, et vicerunt. Et hoc anno fuit magna fames.

1054. Obiit Sico prothospatarius Materiensis ²⁵¹.

1055. Obiit Constantinus imperator, qui et Monomachus ²⁵².

1056. Cœpit regnare prædicta Theodora augusta, soror Zoi imperatricis. Et Umfreda obiit, et Robertus, frater ejus, factus est dux. Et hoc anno obiit Petrus archiepiscopus Cosentinus.

1057. Mortua est Theodora augusta, et Michail Bringa ²⁵³ factus est imperator.

1058. Trombi patricius fecit occidere Scribonnes ²⁵⁴ in Cutroni civitate.

1059. Mortuus est Michail Bringa ²⁵⁵, et Isaki o (64) Conni ²⁵⁶ factus est imperator.

1060. Elevatus est imperator Constantinus o ²⁵⁷ Ducos ²⁵⁸.

1061. Robertus dux cepit civitatem Acherontinam.

1062. Factus est papa Alexander Lucanus. Et in hoc anno intravit Robertus dux in civitatem Oriem, et iterum apprehendit Brundusium et ipsum miriarham ²⁵⁹.

1063. Comprehensum est Tarentum a Normannis.

1064. Comprehensa est Matera a Roberto mense Aprilis.

1065. Robertus dux intravit Siciliam, et interfecit

VARIÆ LECTIONES.

²¹⁸ tarenti 1. ²¹⁹ guidelmus 1. 2. guidelmo 1a. guielmus 3. *constanter*. ²²⁰ cesarus 2. ²²¹ ita 1. ²²² monachus 1. monacho 1a. monomacho 2. et elevatus est C. monomachis in imperium 3. ²²³ manachi 1. *sæpius*. ²²⁴ sicque ab. 1. ²²⁵ dyrrhachium 2. 4. *deest* 3. ²²⁶ guidelmus 1. 2. ²²⁷ t. de sicilia d. 3. ²²⁸ inedulam 3. squillaci 4. scridula 1a. ²²⁹ eustasium 1. eustachius 3. ²³⁰ in Trano 2. 4. ²³¹ conradus 3. ²³² alman. *constanter* 1. ²³³ sercunas 1. strcuas 2. frenos 3. strenutas 4. le sercue 1a. ²³⁴ guidelmus 1. 2. 4. ²³⁵ drogo 3. 1a. ²³⁶ scyra 2. 4. stita 3. ²³⁷ garangis 1. guaragnis 2. ²³⁸ liticem 3. litium 4. ²³⁹ romano 2. ²⁴⁰ michaellem 2. 4. ²⁴¹ monachum 1. ²⁴² jam nono anno regnavit imperator Constantinus 2. 3. ²⁴³ 1052. 1. ²⁴⁴ magnus 3. ²⁴⁵ vetri 3. ²⁴⁶ adrilastus, adrilistus, adrilastus 1. adralistus magnus (magister) 3. ²⁴⁷ drogus 3. drogo 2. 4. ²⁴⁸ Con. 3. *deest* 4. ²⁴⁹ umfredus 4. ²⁵⁰ q. prepleo 1. ²⁵¹ mantuensis 1. 1a. ²⁵² monachus 1. ²⁵³ brinza 1a. ²⁵⁴ scribonem 2. 4. ²⁵⁵ brinza 1a. ²⁵⁶ komni 2. coni 3. ²⁵⁷ *deest* 2. 4. ²⁵⁸ ducas 4. ²⁵⁹ ipsam mariarcan 3.

NOTÆ.

(60) Giovenazzo.
(61) Cedrenus, p. 548.
(62) Cf. Zonar. XVII, 22.

(63) I. e. strepas.
(64) Articulus.

Agarenorum multitudinem, et tulit obsides ²⁶⁰ ex civitate Panhormi.

1066. Lofredus ²⁶¹ comes, filius Petronii, voluit ire in Romaniam cum multa gente, sed obstitit illi quidam ductor Græcorum nomine Mambrita. Et hoc anno princeps Ricardus intravit terram Campaniæ ²⁶², obseditque Ciperanum, et comprehendit eam, et devastando usque Romam pervenit.

1067. In mensē Maii mortuus est Constantinus o Ducos imperator, et Michail, filius ejus, suscepit imperium. Et hoc anno apparuit stella cometis; et comes Normannus Robertus fecit bellum cum Araldo ²⁶³ rege Anglorum, et vicit Robertus ²⁶⁴, qui et factus est rex super gentem Anglorum.

1068. In 16 die mensis Februarii Robertus dux obsedit civitatem nomine Montempillosum; ubi nihil proficiens, cum paucis abiit Obianum, et cepit eam. Et ex traditione cujusdam Gotifredi intravit ipse dux in præfatam civitatem Montispilloi.

1069. In mense Septembris præfatus dux Robertus ²⁶⁵ obsedit civitatem Bari; et Romano Diogenis, qui cum præfato Michail privigno suo tenebat imperium, fraude prædicti Michail privigni sui apud quandam civitatem Armeniæ ²⁶⁶ (65) comprehensus et cæcatus est.

1070. Mense Januarii magnum homicidium factum est in civitate Brundusii; nam Normanni volentes eam comprehendere, tenti sunt ex eis quadraginta cum aliis eorum ministris quadraginta tribus, et ²⁶⁷ capita omnium prædictorum ad imperatorem deportata sunt.

1071. Robertus dux intravit Brundusiapolim, dimissa ante Barum obsidione; nam ipse dux fecit fieri pontem in mari, quatenus ²⁶⁸ concluderet portum præfatæ urbis Bari. Hoc etiam anno dolo cujusdam Argirichi ²⁶⁹, filii Joannaci, occisus est Bisantius cognomento Guirdeliku ²⁷⁰ in Baro. Et ²⁷¹ in 15 die mensis Aprilis cepit Robertus dux civitatem Bari, et in mense Julii dux prædictus transmeavit Adriatici maris pelagus perrexitque Siciliam cum 58 navibus.

1072. Mense Januarii ²⁷² die 10 introivit Robertus dux in Panhormum civitatem Siciliæ.

1073. Intraverunt primo ²⁷³ Normanni in Tranem ²⁷⁴ in octava epiphaniæ cum Petrono ²⁷⁵ co-

mite. Sed Robertus dux, ejecto Petrono ²⁷⁶, introivit in ipsam civitatem in purificatione sanctæ Mariæ.

1076. Comprehensus est quidam nepos Africani regis a Rogerio, fratre ducis Roberti ²⁷⁷, qui præerat Siciliæ, cum 150 navibus in civitate Mazaria ²⁷⁸. Et hoc anno dedit præfatus dux filiam suam (66) nurum ²⁷⁹ imperatori Constantinopolis.

1077. Obsessa est civitas Salerni a Roberto duce Normannorum, et comprehensa est ab eo.

1078. Obsessa est Neapolis a Ricardo principe, et minime comprehensa; et Robertus dux obsedit Beneventum, sed ejus obsessio dissipata est a Rodolfo Pipino comite. Et hoc anno obiit præfatus Ricardus princeps.

1079. Intravit Petronus in Tranem; et Barum rebellavit, ejecto exinde præsidio ducis. Et Bajalardus, filius Umfredæ ²⁸⁰, comprehendit Ascolum. Et in hoc anno ejectus est imperator prædictus Michail a regno, et Botoniati ²⁸¹ quidam factus imperator, qui abstulit præfato Michail uxorem, et abusus est ea (67). Hoc anno fuit mortalitas hominum in Matera.

1080. Inventum est corpus beati Canionis in Acheruntia ²⁸² ab Arnaldo archiepiscopo, et idem archiepiscopus construere cœpit novum episcopium, id est ecclesiam sanctæ Dei Matris Mariæ. Hoc anno civitas Bari reversa est in potestate Roberti ducis; et idem dux obsedit civitatem Tarenti, et in mense Aprilis comprehendit eam; et ²⁸³ iterum obsedit Castellanetam ²⁸⁴, et cepit eam. Et hoc anno imperator Michail descendit in Apuliam, quærendo auxilium a Roberto duce contra Botaniati ²⁸⁵ (68). Et in mense Julii 26 ²⁸⁶ die ejusdem mensis mortuus est Robertus comes eximius ²⁸⁷, et ejecti sunt Normanni de Matera secundo; et cœpit regnare Lofredus comes, filius ejus, pro eo in Matera, in vigilia sanctæ Mariæ mense Augusti.

1081. Robertus dux intravit Tricarim mense Octobris. Et in mense Aprilis Archirici perrexit ad Michalam regem Sclavorum, deditque ejus filio suam filiam uxorem, et Robertus dux cum præfato Michaele imperatore perrexit Idrontum; missisque antea navibus in insula Corifo ²⁸⁸, quæ apprehenderunt eam, ubi et ipse post ²⁸⁹ paululum una cum imperatore transfretavit, posueruntque in mense Ju-

VARIAE LECTIONES.

²⁶⁰ obsidionem 4. 1^a. ²⁶¹ lofredus 4. ²⁶² capitanie 3. ²⁶³ arnaldo 1. 1^a. 4. ²⁶⁴ aecast 2. 3. ²⁶⁵ deest 2—4. ²⁶⁶ arthemie 1. arthenie 2. arteria 3. arctenia 1^a. ²⁶⁷ reliqua anni desunt 1. 1^a. ²⁶⁸ quantus 2. 4. conantis 5. ²⁶⁹ arzerizi 1. argirigi 3. ²⁷⁰ girdeliku 1. guirdelithum 3. guinderlichus 4. guirdeliku 1^a. ²⁷¹ et—Bari desunt 1^a. ²⁷² junii 4. ²⁷³ pl^os (plures?) 1. ²⁷⁴ Baro 1^a. tranē 2. taranto 3. trano 4. ²⁷⁵ petro 1. ²⁷⁶ patrono 1. ²⁷⁷ deest 2. 3. 4. ²⁷⁸ marzaia 3. ²⁷⁹ uxorem 3. ²⁸⁰ umfredi 1. ²⁸¹ botamiti 1. ²⁸² acherunta 1. ²⁸³ et—eam desunt 1^a. ²⁸⁴ castelanetam 1. ²⁸⁵ bocthamati 1. ²⁸⁶ XXVII. 2. ²⁸⁷ conto magnanimo et eximio 1^a. ²⁸⁸ corfu 1. ²⁸⁹ prius 3.

NOTÆ.

(65) Apud Zahram Armeniæ urbem 1071, 24 Aug. victus est. — Cf. etiam Niceph. Brienn. I, 25. Zonar. XVIII, 14, 15.

(66) Helenam sponsam Constantino Duca. Cf. Anna Comnena ed. Par. I, pag. 23, 27, 28. (Zonar. XVIII, 17.)

(67) Nicephorus Brienn. III, 24, 25; Anna Comnena ed. Par. III, p. 73; Zonaras XVIII, 18, 19.

(68) Non verum fuisse imperatorem sed monachum quemdam, qui hæc finxerit, tradit Anna Comnena I, p. 28, 29; Michael patriarcha Ephesinus ordinatus obiit.

hi ante Duracum obsidionem per mare et per terram (69); quam stolis Veneticorum ²⁹⁰ veniens dissipavit, apertumque est mare Durachii (70). Hoc anno Botaniatim ²⁹¹ factus est monachus, et Alexius factus est imperator. Et Alamannorum rex Henricus ²⁹² venit Romam, ut ejiceret exinde papam Gregorium.

1082. Hoc anno complentur ab initio mundi 6281 et ab Urbe condita 1824 ²⁹³. Et hoc anno Alexius imperator collecto ²⁹⁴ grandi exercitu iniiit bellum cum Roberto duce aut ²⁹⁵ longe a Durachio ²⁹⁶, et terga versus fugit, cecideruntque in ea pugna plus quam 6000 ex suis; fuerunt autem in ejus exercitu 70 milia hominum (71). [Et ²⁹⁷ dominante isto Alexio imperatore episcopus Rubensis nomine Guislibertus ²⁹⁸ donavit priori Montispilosi ecclesiam ^B sancti Sabini ²⁹⁹, quæ est in civitate Rubi; qui prior tenebatur omni anno ad quatuor libras ceræ in die sabbati sancti, et mittere unum hominem equestrem ad suas expensas, quando episcopus Rubensis ibat ad Barensensem civitatem ³⁰⁰ seu ad Canusium]. Et in mense Januarii Robertus dux cepit civitatem Durachii ³⁰¹ traditione quorundam Veneticorum (72). Et hoc tempore prædictus rex Henricus obsedit Romam, ut ibi ³⁰² introiret et faceret ibidem papam Ravennensem archiepiscopum ³⁰³. Et dux Robertus ³⁰⁴ rediens ab Epidauro, relicto ibi ³⁰⁵ Boamundo filio suo, perrexit Romam, ferens auxilium papæ Gregorio, cum jam rex in partibus moraretur Liguria ³⁰⁶ ad debellandum Mathildæ ³⁰⁷ provinciam, quæ cum papa tenebat Gregorio. Hoc anno Bajardus perrexit ad Constantinopolitanum imperatorem Alexium causa auxilii. Et in eodem anno 16 die intrante mense Maii dedicatum est in Matera novum templum in honore sancti Eustachii ³⁰⁸ ab Arnaldo archiepiscopo sub domno Stephano abbate, auctore ³⁰⁹ ipsius templi.

1083. Hoc anno complentur 517 ³¹⁰ anni, ex quo intraverunt Longobardi in Italiam. Hoc anno cyclus solaris 28 extitit et cyclus lunaris 17 et cyclus novennalis primus, et epacta ³¹¹ luna nulla. Et hoc tempore Romani a papæ Gregorii societate ³¹² discedentes, legatos ad prædictum direxerunt regem, quo ³¹³ eum Romæ mitteret ³¹⁴ sed dux hoc anti-

A cipans, direxit plus quam triginta milia solidorum Romanis, quatenus sibi eos papæque reconciliaret; quod et factum est. Attamen rex Romam adveniens, cepit totam regionem trans Tyberim, in qua apostolorum principis eminent templum. Et in mense Junii, relicto ibidem suo præsidio ac filio in castellum, quod ille ³¹⁵ illic construxit, ad debellandum Gregorium papam, qui in Laterano ³¹⁶ ac in Cœlio monte se continebat, ablatis secum quadraginta a Roma obsidibus, secessit in partes Tusciæ; et dux in mense Maii posuit ante Cannas ³¹⁷ civitatem Apuleæ obsidionem, et in mense Junii ³¹⁸ comprehendit eam.

1084. Robertus dux, collecta multitudine Normannorum, Longobardorum aliarumque gentium, perrexit Romam, ut papam Gregorium dura obsidione retentum ³¹⁹ liberaret; quod et factum est; nam Romam adveniens, Urbis maximam partem cepit, et papam exinde viriliter abstrahens, secum adduxit Salernum.

1085. Prædictus dux grandem apparatus navium multitudinemque hominum ³²⁰ innumerabili exercitu Brundisiopolim venit, et disposita ibidem navali machinatione, ingressus est Adriaticum pelagus, perrexitque in insulam nomine Cassopim ³²¹, ubi stolis Veneticorum et filius ducis Venetiarum cum plurimis ³²² navibus erat infestus duci Roberto; sed bello in mari inter eos confecto, victoria ad Normannos concessit. Cæsi sunt in ea pugna plus quam mille ³²³ hominum, præterea naves quinque captæ; duæ cum hominibus submersæ sunt, ita ut qui gladium potuerunt evadere bellatoris, pelagi eos ³²⁴ vorago glutiret (73). Hoc anno mense Maii prædictus papa Gregorius dum moraretur ³²⁵ Salerni, diem clausit extremum; quo moriente, tanta fertur grandinum tonitruumque extitisse procella, ut omnes illic positi hujus ³²⁶ terribilitatis procella putarent interire. Mense Julii dum jam dictus dux Robertus [Guiscardus ³²⁷] moraretur in loco, qui dicitur ³²⁸ devictis Veneticis, exercitusque ejus ob quandam civitatem capiendam ³²⁹ in Cefalonia moraretur insula, ipse autem in prædicto loco cum parte exercitus resideret, præparans se, D qualiter ³³⁰ cum grandi apparatu navium ³³¹ et mi-

VARIAE LECTIONES.

²⁹⁰ venetorum 1. ²⁹¹ bothimatini 1. ²⁹² enrichus 2. ²⁹³ 824. 2—4. ²⁹⁴ electo 1. ²⁹⁵ i. e. haud. ²⁹⁶ locus vacat 3. ²⁹⁷ hæc desunt 1. 2. 1^a. ²⁹⁸ guisbetus 3. ²⁹⁹ sabbini 3. ³⁰⁰ ad barum 4. ³⁰¹ dirach. constant 2. ³⁰² ut vi 2. 4. conforza 1^a. ³⁰³ sed minime potuit add. 4. ³⁰⁴ deest 2—4. ³⁰⁵ ita 1. 3. ³⁰⁶ lombardie 4. 1^a. ³⁰⁷ mathildam 1. ³⁰⁸ eustasii 2. 4. ³⁰⁹ et domino 3. ³¹⁰ DCXVII. 1. ³¹¹ epactæ 3. ³¹² a papa gregorio sequuti 1. d. subiectione se humiliantes 3. ³¹³ qui 3. ³¹⁴ mitterent 2. 4. mittere 3. ³¹⁵ ipse 2. 3. 4. ³¹⁶ latio 3. ³¹⁷ cannam 1. vacat in 3. ³¹⁸ julii 2. 4. ³¹⁹ dentum 1. ³²⁰ grandi apparatu navium hominumque 2 — 4. ³²¹ casopim 1. casoppi 3. cassiopim 4. ³²² deest 1. 1^a vacat 3. ³²³ p. q. quinque milia h. 2—5. ³²⁴ equo superscripto pelagi 1. ³²⁵ dum Momuretum Salerni esset die 3. ³²⁶ hujusmodi turbinibus putarent 2. 4. ³²⁷ deest 1. 1^a. ³²⁸ d. Veneti victi a. d. V. 4. locus vacat 2. 3. ³²⁹ capienda 1. deest 3. ³³⁰ deest 1. 2. præparavit 4^r navim cum 3. ³³¹ deest 5.

NOTÆ.

(69) Anna l. l., I, p. 37-40; III, p. 92-97 sqq.; IV, p. 103 sqq.

(70) Ib., p. 105 sqq.

(71) Cf. Anna IV, p. III sqq. (Zonaras XVIII, 22).

(72) Anna V, p. 125.

(73) Anna VI, p. 159-161.

litum innumera multitudine ad regiam tenderet A navigio ³³² urbem ³³³ (74), jussu misericordissimi omnipotentis Dei, qui dissipat ac reprobatur ³³⁴ cogitationes atque consilia ³³⁵ principum ³³⁶ non ex suo procedentia, profluvio ventris ³³⁷ extinctus est ³³⁸ (75).

1086 ³³⁹. Rogerius, filius prædicti Roberti ducis, factus est dux.

1087. In mense Maii corpus beatissimi Nicolai Mirrensis episcopi a quibusdam Barensibus a prædicta Mirrea ablatum, in Barum devectum, caput civitatum Apuleæ. Hoc anno abbas Desiderius Sancti Benedicti montis Casini, consensu quorundam nobilium Romanorum, factus est papa Romanus, vivente adhuc Clemente papa, qui fuerat Ravennæ archiepiscopus.

1088. Mense Septembris factus est grandis terremotus per totam Apuleam, ita ut in quibusdam locis turres ac domos subruisse fertur; tunc enim cœpta est guerra inter Rogerium ducem et Boamundum, fratrem ejus. Hoc anno comprehensa est Syracusa, Siciliæ condam ³⁴⁰ caput, a Rogerio comite; in qua fertur homines comestos ³⁴¹ ac infantes ob diuturnitatem obsidionis.

1089. Facta est synodus omnium Apuliensium, Calabrorum ac Bruziorum ³⁴² episcoporum in civitate Malfiæ ³⁴³, ubi affuit etiam dux Rogerius et universi comites Apuleæ et Calabriae aliarumque provinciarum. Qua statutum est, ut sancta treuva ³⁴⁴ Dei teneretur ³⁴⁵ ab omnibus sibi subjectis. Hoc anno obiit Ursus Barensis archiepiscopus; et papa Urbanus nomine venit in civitatem Bari, et consecravit illic confessionem sancti Nicolai et Heliam archiepiscopum ³⁴⁶, qui venerat adhuc cum prædicto papa Clemente, et consecravit Brundisiam ecclesiam præfatus papa Urbanus.

1090. Mense Augusti Acheruntia ³⁴⁷ cremata est a se ipsa. Et hoc anno mortuus est Jordanus ³⁴⁸ princeps.

1091. Jurata est treuva Dei a Normannis, et complentur ab initio mundi anni 6291, epacta 29.

1092. Dum obsideretur Ories civitas a Boamundo, auxilio quorundam Orietani ³⁴⁹ dissipaverunt ejus obsidionem, et ipse Boamundus fugam petens, D cunctum ejus apparatus et signa ³⁵⁰ ceperunt.

1093. Obiit abbatissa Eugenia Sancti Benedicti monasterii Materiensis mense Octobris ³⁵¹. Et in eodem mense ipsius anni Urbanus papa venit Materiem, et applicuit cœnobium ³⁵² sancti Eustachii cum grandi plebe hominum suorum.

1095. De mense Aprilis in nocte quinta feria ³⁵³ subito visi sunt igniculi cadere de cœlo quasi stellæ per totam Apuliam, qui repleverunt universam superficiem ³⁵⁴ terræ. Et ex tunc ³⁵⁵ cœperunt Galliaë populi pergere, immo totius Italiae, ad sepulchrum Domini cum armis, ferentes in humero dextro crucis vexillum ³⁵⁶.

1096. Rogerius comes Siciliae cum 20 milibus Sarracenorum et cum innumera ³⁵⁷ multitudine aliarum gentium, et universi comites Apuleæ obsederunt Amalfim ³⁵⁸, et cum ibi perseverarent, subito ³⁵⁹ inspiratione Dei Boamundus cum aliis comitibus et plus quam 500 equitibus, facientes sibi signum crucis super pannos in humero dextro, reliquerunt obsidionem ³⁶⁰; et transfretantes perrexerunt in regiam urbem, quatenus cum Alexii imperatoris auxilio bellandum ³⁶¹ cum paganis pergerent ³⁶² Hierusalem ³⁶³ ad sanctum sepulchrum domini Jesu Christi, redemptoris nostri.

1097. Boamundus cum comite Sancti Egidii et cum comite Normanniæ et aliis ³⁶⁴ comitibus occidentis cum innumera multitudine in mense Aprilis a regia urbe se moventes transfretaverunt, et ceperunt ³⁶⁵ terras, quas Turchi imperatoribus abstulerant; et facto bello cum Turchis, victoriamque Christus suis concessit christianis; fertur enim fuisse de paganis 140 milia ³⁶⁶. Hoc autem est juxta Nicenam civitatem.

1098. De mense Octobris apparuit stella cometis, et christiani bellando venerunt usque Antiochiam, et obsederunt eam. Et de mense Aprilis comprehendentes interfecerunt ibi plus quam ³⁶⁷ 60 milia hominum. Iterumque commissa pugna, christiani vicerunt, et ceperunt multa spolia Turcorum. Et hoc anno comprehensa est Capua a Rogerio comite mense Maii.

1099. De mense Octobris papa Urbanus congregavit universalem ³⁶⁸ synodum (76) in civitate Bari, in qua fuerunt 185 episcopi. Et hoc anno in mense Junii in festivitate sancti Petri apostoli comprehensa est civitas Hierusalem per pugnam a christianis, et

VARIAE LECTIONES.

³³² navigium 1. ³³³ civitatem 2. 4. ³³⁴ regit 3. ³³⁵ a. c. desunt 3. ³³⁶ p. fluvio ventris procedente defunctus est 3. ³³⁷ p. v. e. e. desunt 1. 2. 1a. ³³⁸ 1. addit hoc loco quæ ibi et anno sequenti leguntur: filius prædicti roberti ducis factus est dux; ita et 1a. 2. ³³⁹ omnia hujus anni desunt 2. ³⁴⁰ quondam 4. deest 3. ³⁴¹ comesos 2? 4. ³⁴² brieziorum 1. brieziorum 2. brutiorum 3. 4. abruzesi 1a. ³⁴³ melfia 2. ³⁴⁴ trevia 2. 4. trecia 3. ita et infra. ³⁴⁵ deten. 3. retin. 4. ³⁴⁶ a. vivente adhuc p. 2—4. viv. adhuc desunt 1a. spatio relicto. ³⁴⁷ admirandum in modum addit 4. ³⁴⁸ lordanus 3. ³⁴⁹ orientani 1. ³⁵⁰ insignia 3. le bandere 1a. ³⁵¹ decembris 1a. 2. ³⁵² ad c. 2? 4. ³⁵³ n. die quarte ferie 2. 3. n. diei IV. 4. ³⁵⁴ u. terram 1. ³⁵⁵ exterius 1. ³⁵⁶ signum 4. segno 1a. ³⁵⁷ nimia 1. ³⁵⁸ amalfici 1. 2. ³⁵⁹ deest 1. ³⁶⁰ obsidionem 1. ³⁶¹ bellando 2—4. ³⁶² perrexerunt 1. ³⁶³ iberus. 1. constanter. ³⁶⁴ alii 1. ³⁶⁵ omnem terram quam 4. ³⁶⁶ centum quadraginta milia 1. CXL^m 1a. CL milia et XL milia 2. centum milia et XL milia 3. 150 milia 4. ³⁶⁷ p. q. deest 1. ³⁶⁸ deest 3. universam 4.

NOTÆ.

(74) l. e. Constantinopolim.
(75) Anna VI, p. 162.

76) Anno 1098

omnes, quos ibi invenerunt, occiderunt. Fertur autem occisa esse ibi 200 milia hominum. Et tunc levaverunt sibi christiani regem Gotofredum, qui fuerat Suevorum dux. Et de mense Julii prædictus papa Urbanus obiit, et electus ³⁶⁹ est Pascalis papa.

1100. Mortuus est Gotofredus prædictus ab urso ³⁷⁰, egrediens a saltu ³⁷¹, quem antea ³⁷² eum ³⁷³ fortiter feriens ³⁷⁴.

1101. Comprehensa est Cæsarea a christianis et

A ad solum usque perducta. Et in hoc anno de mense Septembris mortuus est Goffridus comes, et Alexius ³⁷⁵, filius ejus, intravit Materiem, et superiora ³⁷⁶ cœperunt habitari ³⁷⁷ a Montensibus ³⁷⁸. Hoc anno obiit Arnaldus archiepiscopus Acherontinus, et Rogerius comes Siciliae ³⁷⁹ in mense Junii ³⁸⁰.

1102. De mense Novembris obiit Stephanus abbas Materiensis, et Symeon abbas successit ei. Et in mense Maii electus est Petrus Acherontinus archiepiscopus ³⁸¹.

VARIÆ LECTIONES.

³⁶⁹ eleuatus 3. ³⁷⁰ ursa 3. ³⁷¹ e. ex alto 1. ³⁷² ante 1. ³⁷³ ipse 2? 4. ³⁷⁴ ferierat 2? 4. ³⁷⁵ alexander 2. 4. alexii 3. ³⁷⁶ super ea 1. superia 2. supra 3. *vacat* 4. et s. c. h. a. m. *desunt* 1^a. *spatio relicto*. ³⁷⁷ habitare 1. ³⁷⁸ a montensibus 1. Amantensibus 3. ³⁷⁹ deest 1. ³⁸⁰ iulii 4. ³⁸¹ Finis 3. Finis Lupi Protospatæ 4.

ANNO DOMINI MC.

EPISTOLA ENCYCLICA

MONACHORUM MAJORIS MONASTERII TURONENSIS

DE MORTE BERNARDI ABBATIS

(MABILL. Annal. Bened., V, 668.)

In Majori Monasterio ex hac turbulenta vita hoc anno (1100) ad cœlestem requiem migravit piissimus abbas Bernardus, postquam sacrum hunc locum annis amplius quindecim per varias turbas rexisset, ejusque regularem disciplinam et libertatem strenue conservasset. Encyclicam de ejus obitu epistolam scripsere de more Majoris Monasterii fratres, in qua orbitatis suæ intolerabilem dolorem testantur.

Omnibus Ecclesiæ Dei ubicunque diffusæ filiis et filiabus, Domini servitio dicatis et conservis suis et comparticipibus spei, quæ est in Christo, Majoris-Monasterii fratres mutuæ charitatis in omnibus bonis participationem.

Quoniam, Apostolo docente, nos omnes qui Dominum Jesum confitemur, si fidem nostram male vivendo non mortificamus, membra corporis ejus, quod est Ecclesia, esse didicimus; cum autem patitur unum membrum, cætera commembra oportere compati, eodem insinuante, non ignoramus. Vobis commembris nostris, ut nobis compatiamini, sicut ratio charitatis exposcit, orbitatis nostræ importabilem passionem nuntiamus. Orbati sumus etenim patre nostro Bernardo, viro admodum venerabili, utpote vere, quod primum est, catholico, C
dulci, sapienti, pio, et ut quid de eo sine errore sentire debeatis breviter pandamus, actu et habitu veræ religionis et sanctitatis reverendo. Unde absque dubitationis hæsitatione confidimus quod ei sit præclarus quietis locus in sanctorum beatifica mansione præparatus. Sed quoniam nullum ita circumspicte vel eliminate vivere in hujus ærum-

B nosa carnis mortalitate, cui nihil mundanæ contagionis inhæserit, et probatissimorum sanctorum exemplis et divinæ Scripturæ testimoniis cognovimus, ei aliquid carneæ rubiginis, quod purgatorii pœnalibus sit expiandum, ex parte aliqua inhæsisse formidamus. Hinc est quod petimus, in quo a vobis piæ compassionis adjutorium postulamus, scilicet ut ne forte propter aliquam carneæ fragilitatis maculam januam lebitæ quietis ad tempus purgationis ei contigerit obfirmari, vos orationum vestrarum clavibus et piarum oblationum impulsibus impetretis festinantius aperiri. Rogamus etiam ut pro nobis communem omnium exoretis Creatorem, quatenus ad beneplacitum suum vivere, et nos regere faciat Patris defuncti successorem. Et quoniam pius Pater noster vir sanctæ severitatis fuit, et non solum verba peccatrice, sed et vana et scurrilia, et quæcunque modo inutilia exosa habuit, et ab auditu suo, quantum potuit, rejecit; sanctitatem vestram precamur ut versuum nœnias et derisiones, quæ potius quam prosint defuncto, facientibus accumulunt damnationem, ab hac charta summovea-